

Danmarks Apotekerforening

Analyse

16. juni 2022

Kraftig inflation går uden om apotekerne – medicinpriser falder igen

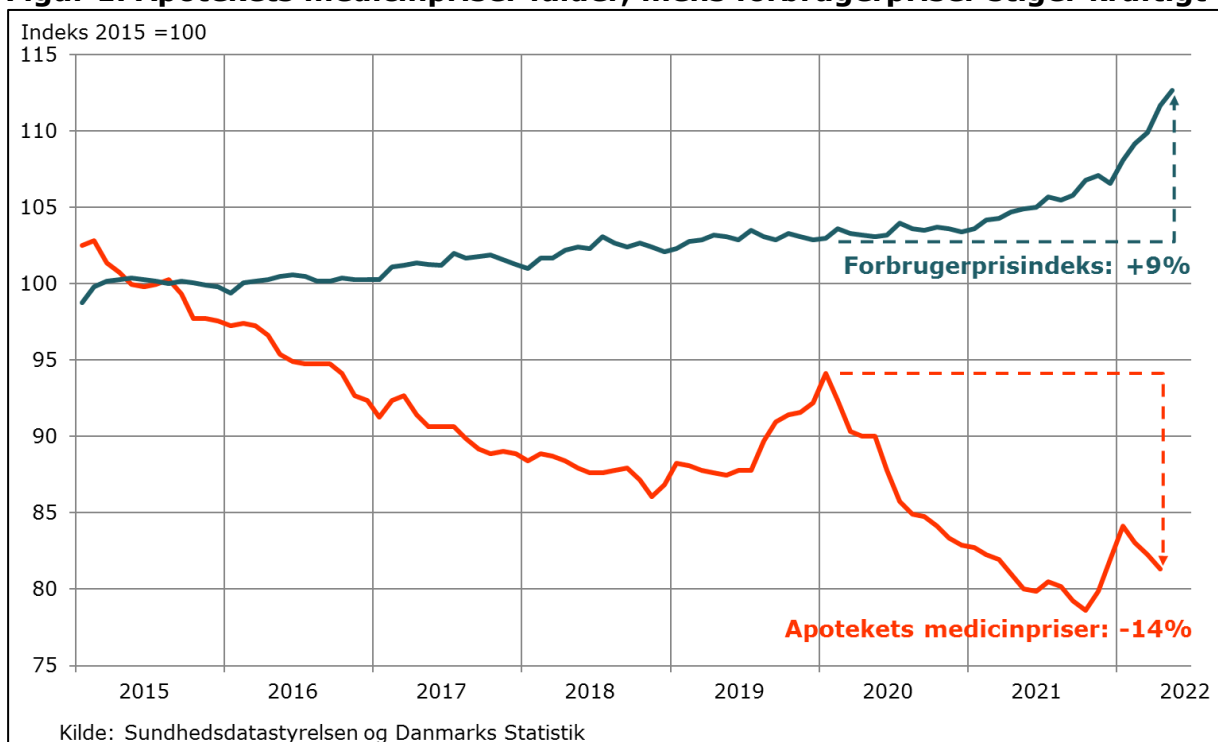
Mens inflationen er tiltagende, falder apotekernes medicinpriser igen. Siden januar 2020 er apotekets medicinpriser i gennemsnit faldet med 14 procent. I samme periode steg forbrugerpriserne med over 9 procent. Skarp priskonkurrence på apoteksmedicin har i 2021 givet danske medicinbrugere Europas laveste priser på kopimedicin. Apotekernes substitution til billigste kopi sparer direkte medicinbrugere for 3,2 mia. kr. årligt. Og medicinudgifterne stiger ikke på apotekerne, kun på sygehusene.

Inflationen rammer ikke medicinpriserne

Danske forbrugere oplever for tiden kraftigt tiltagende inflation. De samlede gennemsnitlige forbrugerpriser var i maj således 7,4 procent højere end samme måned året før. Selv hvis man ser bort fra energipriserne, steg de øvrige forbrugerpriser i gennemsnit med 4,7 procent i forhold til samme måned året før.

Som det fremgår af figur 1 nedenfor, er de danske medicinpriser derimod faldet næsten uafbrudt de seneste mange år. Priserne på apoteksforbeholdt medicin er dermed mere end halveret siden år 2000. Trods prishop i andet halvår 2019 og i slutningen af 2021 i kølvandet på forsyningsproblemer for flere lægemidler er medicinpriserne faldet med 14 procent siden januar 2020. I samme periode er de samlede forbrugerpriser steget med over 9 procent. Inflationen rammer altså ikke medicinbrugere på deres medicinudgifter.

Figur 1. Apotekets medicinpriser falder, mens forbrugerpriser stiger kraftigt

Note: I april 2022 var de gennemsnitlige priser på apoteksmedicin 0,4 procent højere end samme måned året før, men 13,6 procent lavere end i januar 2020. Til sammenligning var forbrugerprisindekset i maj 2022 7,4 procent højere end samme måned året før og 9,4 procent højere end i januar 2020.

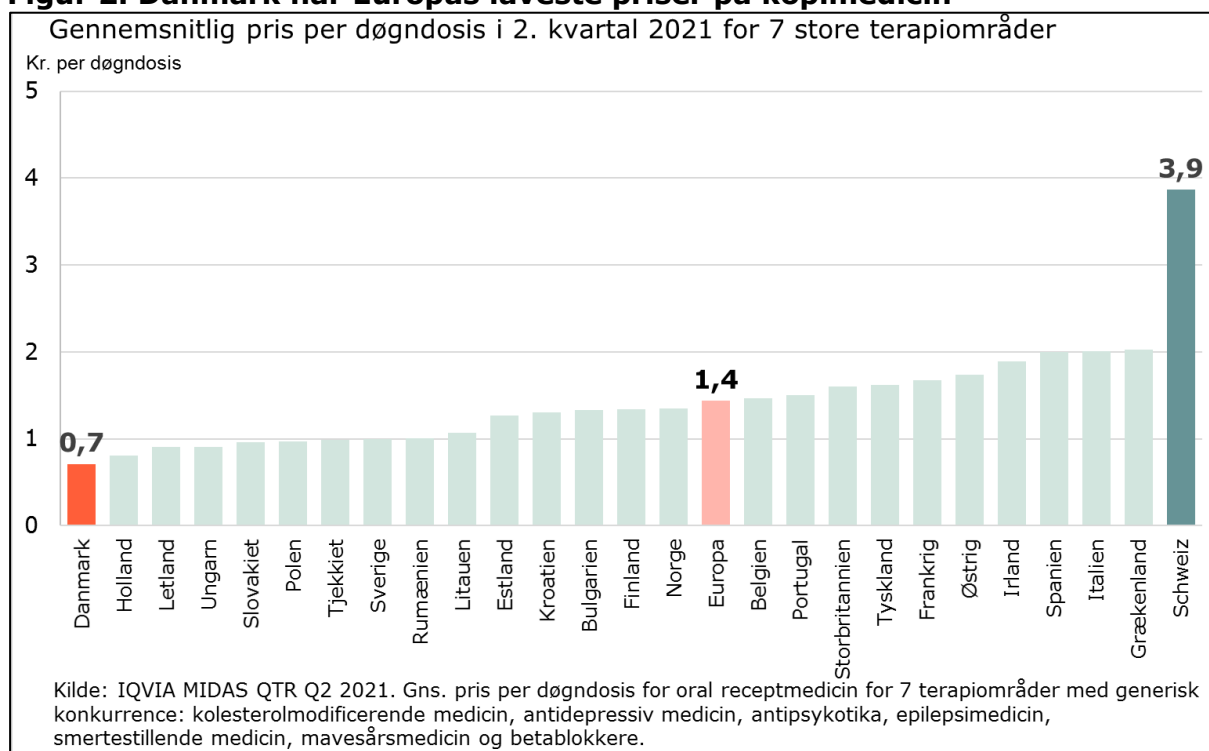
Hård konkurrence giver Europas laveste priser på kopimedicin

Faldet i priserne på apoteksmedicin i Danmark skyldes, at der efter patentudløb er hård konkurrence på det danske marked. Priserne på kopimedicin fastsættes gennem 14-dages udbud, jf. faktaboks sidst i denne analyse. Samtidig tilbyder apotekerne altid kunderne den billigste pakning, og medicintilskuddet følger prisen på den billigste pakning.

Derfor vælger borgerne oftest den billigste pakning frem for den ordinerede. Det får producenterne til at konkurrere skarpt om at tilbyde den laveste pris for at vinde udbuddet. Det fører typisk til et prisfald på 90-95 procent, kort tid efter at et patent udløber, og producenter af generika (kopimedicin) kommer på markedet.

Resultatet er, at Danmark i 2021 havde Europas laveste priser på kopimedicin, jf. figur 2. Det viser en analyse fra det internationale analyseinstitut IQVIA¹.

Figur 2. Danmark har Europas laveste priser på kopimedicin

Ifølge analysen betaler danskerne kun halvt så meget som et europæisk gennemsnit. Blandt de vesteuropæiske lande er det kun Holland og de nordiske lande Sverige, Finland og Norge, der lige som Danmark ligger under det europæiske gennemsnit.

¹ Læs mere om IQVIA-prisanalysen her: <https://www.apotekerforeningen.dk/-/media/apotekerforeningen/analyseroekonomi/231121nyhedsbrevsanalyse-europas-laveste-priser-p-kopimedicin.pdf>

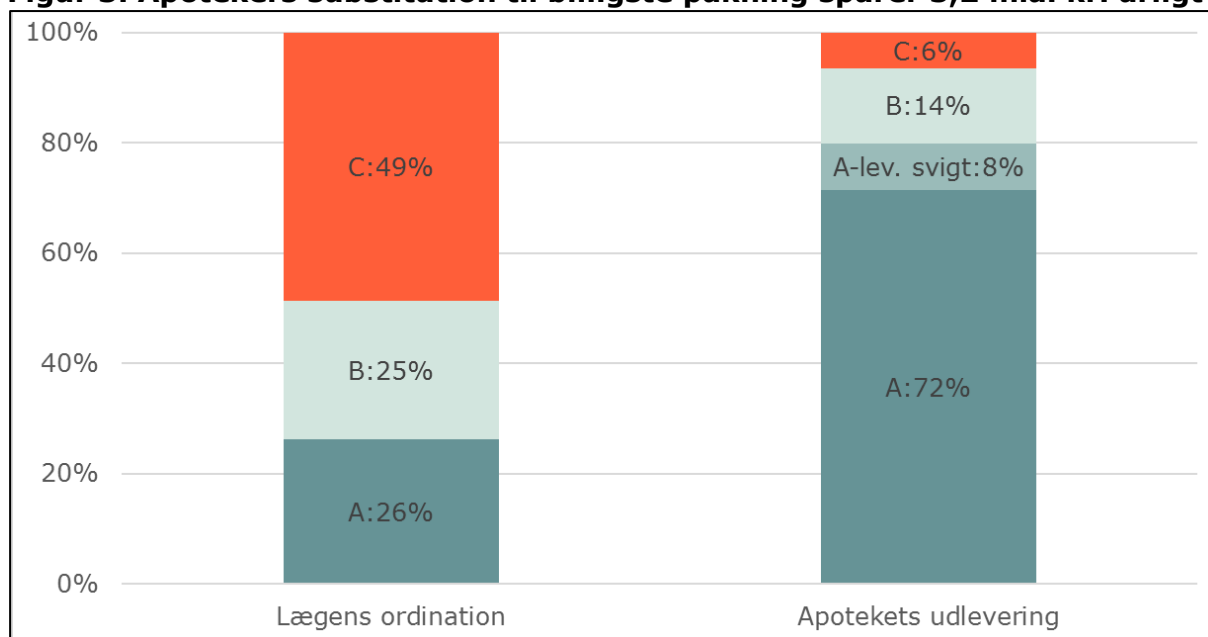
Apotekerne understøtter konkurrencen og sparer 3,2 mia. kr.

Sidste år udleverede apotekerne over 21 millioner gange en anden og billigere pakning end den, lægen havde ordineret. Det kaldes substitution. Der spares i gennemsnit 213 kr. per pakning på at få den billigste pakning i stedet for den dyrere ordination. Medicinbrugerne sparede således direkte 3,2 milliarder kroner på apotekernes substitution, jf. figur 3.

En analyse som Copenhagen Economics har udført for Foreningen for Parallelimportører af Medicin i Danmark viser, at udlevering af parallelimporteret medicin gav kunderne på apotekerne en direkte besparelse på 367 mio. kr. i 2021.² Den direkte besparelse ved substitution til generika var de resterende knap 3 mia. kr. Hertil kommer den direkte besparelse, når lægen allerede har ordineret billigste generika, og de indirekte besparelser ved, at prisen på originalmedicin i nogle tilfælde falder, efter at konkurrence fra parallelimport eller generika opstår.

Lægemidlerne inddeles i kategorier efter pris, hvor de billigste pakninger er A-pakninger, mens de dyreste er C-pakninger. Sidste år var 49 procent af de pakninger, lægerne ordinerede, de dyre C-markerede pakninger. Men kun 6 procent af apotekets udleverede pakninger var de dyre C-markerede. Når lægen ikke altid ordinerer den billigste A-markerede pakning skyldes det, at det ikke er lægens opgave, men apotekets opgave at finde dagens billigste pakning på udleveringstidspunktet. Det kan ofte være en anden pakning end den, der var billigst, da lægen ordinerede lægemidlet.

Figur 3. Apotekers substitution til billigste pakning sparer 3,2 mia. kr. årligt

Note: Figuren viser lægernes ordinerede og apotekernes udleverede pakninger fordelt efter pris: De billigste (A-markedet), de billigst tilgængelige efter leveringssvigt (A-leveringssvigt), de næstbilligste (B-markedet) inden for en bagatelgrænse på højst 5% (mindst 5 kr., højst 20 kr.) over den billigste samt de pakninger, der er dyrere end bagatelgrænsen (C-markedet). Kilde: Sundhedsdatastyrelsen og Danmarks Apotekerforening.

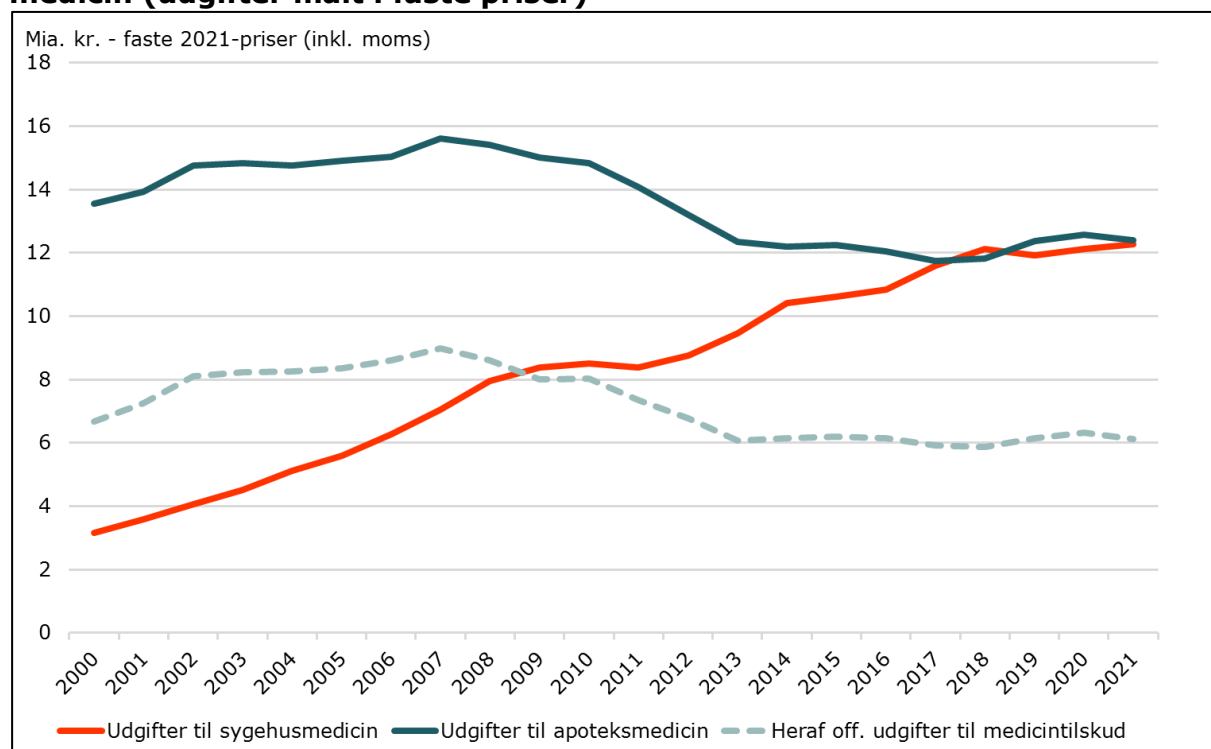
² Læs mere om besparelsen ved parallelimport: <https://copenhageneconomics.com/publication/the-economic-impact-of-parallel-imports-of-pharmaceuticals-dk-2021/>

Medicinudgifter stiger på sygehusene, men ikke på apotekerne

I den offentlige debat er der ofte fokus på høje og voksende medicinudgifter, samt at prisen på et lægemiddel indimellem mangedobles i løbet af kort tid. Men set over en længere periode har der ikke reelt været tale om stigende udgifter til apoteksmedicin. Målt i faste priser er medicinudgifterne på apotek faldet med 20 procent siden 2007. De offentlige udgifter til medicintilskud er endda faldet med over 30 procent i samme periode, jf. figur 4. Udgifterne er faldet, selv om apotekerne i dag udleverer 50 procent mere tilskudsberettiget medicin end i 2007.

Det er især udbredelsen af nye dyrere sygehusbehandlinger, der bidrager til at øge de samlede medicinudgifter. Mens sygehusenes medicinudgifter i store træk stiger i takt med de samlede udgifter til sundhedsvæsenet, har medicinudgifterne i primærsektoren været stort set uændrede siden 2005 målt i årets priser, mens de er faldet målt i faste priser. Hvor de samlede udgifter til apoteksmedicin i 2000 var mere end fire gange så høje som udgifterne til sygehusmedicin, er de nu omtrent lige store. De offentlige udgifter til medicintilskud på apotekerne blev allerede i 2009 overhalet af medicinudgifterne på sygehusene (inkl. tillagt moms). I dag er de offentlige udgifter til sygehusmedicin cirka dobbelt så store som de regionale udgifter til medicintilskud.

Figur 4: Stigende udgifter til sygehusmedicin – faldende udgifter til apoteksmedicin (udgifter målt i faste priser)

Kilde: medstat.dk. Omsætning i primærsektoren er målt i apotekets udsalgspris, inkl. moms og recepturgebyr mv. Omsætning i sygehussektoren er før 2011 målt i interne afregningspriser, efter 2011 i sidst afregnede indkøbspris (SRIP) – begge tillagt moms. Omregnet til faste 2021-priser via Danske Regioners P/L-faktor.

I 2021 steg udgifterne til sygehusmedicin ifølge Amgro's med 1,2 procent målt i løbende priser. Omvendt faldt udgifterne til apoteksmedicin samlet set med cirka 1 procent, selv om apotekerne udleverede cirka 3,5 procent mere medicin i 2021 end året før. Regionernes udgifter til medicintilskud til apoteksmedicin faldt med over 2 procent i 2021. Baggrunden er de faldende priser på apoteksmedicin.

Fakta om hvordan prisen på medicin fastsættes

14 dages licitationer og skarp generisk konkurrence

Det er ikke apotekerne, der fastsætter medicinprisen. Det gør leverandørerne af medicin, der kæmper om at være billigst ved en slags licitation, som Lægemiddelstyrelsen afholder hver 14. dag.

Apotekerne tilbyder kunderne den billigste variant af et lægemiddel. 21 millioner gange om året skifter apotekerne lægens dyrere ordinerede lægemiddel ud med en billigere generisk variant. Derfor vinder den billigste leverandør næsten hele markedet i 14 dage. Det giver meget skarp konkurrence og Europas laveste priser på lægemidler udsat for generisk konkurrence. Danmark har en af Europas mest frie og skarpe priskonkurrencer på apoteksforbeholdt medicin.

Omkring tre fjerdedele af den mængde receptmedicin, danskerne får udleveret på apotekerne, er den billige kopimedisin. Prisen på medicin, der stadig er beskyttet af et patent, ligger omkring eller lidt over gennemsnittet for resten af Europa.

Patentbeskyttet medicin

Aftaler mellem staten og industrien lægger loft over priserne på patentmedicinen. Patentet gør det nemlig reelt ikke muligt at opnå en lige så effektiv priskonkurrence, som når patentet er udløbet. Når først lægen har ordineret et lægemiddel, hvor der pga. patent kun er én producent, er apotekerne nemlig forpligtet til at købe dette lægemiddel, uanset hvilken pris producenten fastsætter. Dog kan parallelimportører i visse tilfælde importere det originale lægemiddel fra et andet EU-land til en lavere pris.

Apoteksavance

Oven i apotekernes indkøbspris skal apotekerne lægge en fast lav avance. Avancen fastlægges i forhandling mellem Sundhedsministeriet og Danmarks Apotekerforening. De lave indkøbspriser kommer dermed medicinbrugerne til gode i form af lave priser.

Det enkelte apotek får en fast avance på 14 kroner og 96 øre per pakning receptmedicin, uanset om medicinen koster 50 kroner eller 500 kroner. Derudover beregnes en avance som en lille procentdel af lægemidlets pris. Denne procentvise avance modsvarer af helt tilsvarende procentvise afgifter til det offentlige og til omfordeling, der sikrer apoteker og apoteksfilialer i yderområder, og vagtåbne apoteker mv. Derfor tjener apotekerne ikke mere på at udlevere dyr medicin end billig medicin.

Prisen er den samme på alle apoteker i hele landet. Reguleringen sikrer, at det ikke er dyrere at blive syg på landet end i de større byer. Når apotekerne sælger liberaliseret medicin, vitaminer, hudpleje og plastre, nedsætter det prisen på apoteksforbeholdt medicin. Det sørger den økonomiske regulering af apotekerne for. Nedsættelse af apoteksavancen har bidraget til prisfald på apoteksmedicin siden 2015.